

FJODOR DOSTOJEVSKIJ

FORBRYDELSE
OG STRAF

FORBRYDELSE OG STRAF STORE SCENE

Forfatter
Fjodor Dostojevskij

Iscenesættelse
Hans Henriksen

Scenograf
Serge von Arx

Kostumier
Nina von Arx

Dramatisering
Erik Uddenberg

Oversat fra svensk
Jens Christian Lauenstein Led

Lysdesign
Mia Willet

Lyddesign
Jonas Hvid

Raskolnikov
Ferdinand Falsen Hiis

Moren
Kathrine Høj Andersen

Porfirij
Martin Ringsmose

Marmeladov
Steffen Berentz Eriksen

Katarina Ivanova
Camilla Gjelstrup

Sonja
Nanna Skaarup Voss

Dunja
Bolette Nørregaard Bang

Razumikhin
Sebastian Henry Aagaard-Williams

Skikkelsen
Evrin Benli

Svidrigailov
Lars Topp Thomsen

Lusjin
Marcus Gad Johansen

Forestillingsleder
Erik Lund

Sceneformand
Nicklas Clemmensen

Lys- og lydafvikling
Mia Willet

Lysassistenter
Sune Blach Granberg
Kim Fletting
Andrew Tristram

Suffli
Line Hyltoft

Frisør
Helle Denhardt
Nanna Lindholm
Stefanie Risager Jarmann
Malene K. T. Espersen

Skræddersal
Elsebeth Tanghøje
Conni Idskov Jensen
Vivi Ørtoft Andreasen
Cecilie Nordahl Sund
Anna Woetmann Paulsen

Malersal
Karsten Legård
Rikke Wilkenschildt
Lisa Dissing

Teaterteknisk elev
Vladimir El Baz

Påklæder
Jane Andersen

Produktionsleder
Torben Omann Sørensen

Produktionschef
Troels Dahl

Tryk
Basis Tryk

Foto
Allan Toft

Dramaturg
Kjersti Hustvedt

Erhvervs- og sponsorchef
Tine Wammen

PR og marketing
Casper Østergaard Thomsen
Rebekka Andreasen
Thomas Villefrance

Teaterdirektør
Hans Henriksen

Forlag
Colombine Teaterforlag

Varighed
Forestillingen varer 2 timer og 45 min. inkl. pause.

EN STOR KRIMINALROMAN

Af Leif Davidsen

Fjodor Dostojevskij – der blev født i 1821 og døde i 1881, er en af de rigtig store i russisk litteratur med en skæbne så dramatisk som hans brutale fædreland. Hans far var nok en adelig godsejer, men praktiserede som fattiglæge i Moskva. Dostojevskij havde mange søskende og tidligt et skarpt øje for datidens store, sociale uretfærdigheder. Han flyttede som ung til Skt. Petersborg, hvor han blev uddannet på ingeniørakademiet. Det kan også mærkes i forfatterskabet, at han aldrig var bange for at viderebringe viden og holdninger gennem sine mangefacetterede karakterer.

Han debuterede allerede som 25-årig med romanen *Arme mennesker*, samtidig med at han begyndte at interessere sig brændende for politik, stærk påvirket af tanker om socialismen, som kom fra vest. Han blev medlem af den ungdommelig diskussionsklub, der drømte om en fremtid i en utopisk socialistisk stat. Det måtte man bestemt ikke i zartidens Rusland. Zarens hemmelige politi havde lange ører; og sammen med sine meddebatterer blev Dostojevskij arresteret og dømt til døden. Han blev ført til Semjonov-pladsen i Skt. Petersborg. Henrettelsespelotonen stod parat, men i allersidste øjeblik, hvor de dømte så døden direkte i øjnene på skafottet, blev henrettelsen stoppet. En officer var kommet til stede og oplæste en benådningserklæring. I stedet tilbragte Dostojevskij fire år med strafarbejde i tugthus i det fjerne Sibirien, hvortil også zaren sendte sine politiske modstandere.

Som man noget underdrevet plejer at sige, så forandrede dødsdommen og tugthuset den unge mand

og formede ham som menneske og forfatter. Det ville da også have været mærkeligt andet. Straffelejren gjorde ham til den forfatter, han var. En forfatter, der var dybt fascineret af ondskaben og menneskets dragning mod de mørke kræfter.

I hele sig forfatterskab syntes Dostojevskij at føre en diskussion med sig selv og læserne om livets store spørgsmål. Om skæbne og viljeshandlinger, om skyld og straf og om lidelse og fattigdom. Nogen kalder ham derfor for en kristen forfatter, men så er det i hvert fald en konstant tvivlende af slagsen. Men det er rigtigt, at også i *Forbrydelse og straf* spiller den kristne nåde sammen med filosofiske overvejelser og en stærk drift mod soning som sjælsfrelse en stor rolle.

Hovedpersonen i *Forbrydelse og Straf*, Rodion Raskolnikov er en tvivlende karakter i konstant dialog med sig selv. Raskolnikov begår en grusom forbrydelse, da han myrder en styg pantelånerske og hendes søster. Motivet for drabet er dels økonomisk, Raskolnikov er en ludfattig falleret studerende, og dels, at han betragter sig som en art overmenneske, der ikke kan lade sig diktere af almindelige menneskers moral. Pantelånersken er ikke et menneske, der har ret til at leve, hvis hun står i vejen for en mand som Raskolnikov. Den anskuelse holder selvfølgelig ikke. Så let spiller livet ikke sine kort, som man kan forvise sig om i den store roman.

Forbrydelse og straf er også en kriminalroman med en gåde, så der er ingen grund til at afsløre, hvordan forløbet er i den lange fortælling, hvor byen Skt. Petersborg er som en *film noir*-kulisse, som personerne,

især selvfølgelig Raskolnikov, som er romanens helt centrale karakter, konstant bevæger sig rundt i. Personerne i *Forbrydelse og Straf* synes hele tiden på vej fra et sted til et andet. Det er en mental hæsbående indre rejse såvel som en konstant, fysisk spadseretur ad byens stinkende gader langs de kanaler, der ligger der den dag i dag, så man stadig kan få en fornemmelse af Raskolnikovs konstante krydsen frem og tilbage over floden Neva.

Der er mange hundrede sider mellem forbrydelsen og straffen. Det er forløbet mellem gerningen og udfrielsen, der interesserer Dostojevskij mere, end det er opklaringen af forbrydelsen. Det kunne mange moderne krimiforfattere lære en del af. Det er menneskesindets irgange og komplicerede tanke- og reaktionsmønstre, som han udforsker så omhyggeligt, som en naturforsker dissekerer en blomsts inderste strukturer i et mikroskop.

Dostojevskij kunne ikke drømme om at dømme mennesket, fordi han mente, at mennesket er et skrøbeligt, svagt væsen, der alt for let lader sig lokke væk fra dydens smalle vej. Dostojevskij lader sig dog ikke forføre af den kyniske nihilisme, som ellers var så fremtrædende på hans tid, og som han blev optaget af, da han slap ud af zarens fangeskab. Fængslet gav ham en indsigt i tilværelsen og det råstof, der skabte ham som forfatter. Det gav ham en viden om, at postbuddet altid ringer to gange, som er den sigende titel på en anden stor kriminalroman.

Uddrag fra forordet til nyoversættelsen af romanen fra 2008

AALBORG TEATER

AALBORGTEATER.DK

JERNBANEGADE 9-11

POSTBOKS 1710

9000 AALBORG

ADMINISTRATION 96 31 60 10

BILLETSERVICE 96 31 60 20

FIND AALBORG TEATER PÅ

HOVEDSPONSORER

KERNESPONSORER

MOBILITETSSPONSOR

Volkswagen Aalborg